

Μικρή αναφορά στην πέτρα, ένα σκληρό φυσικό υλικό, ως πηγή έμπνευσης στην τέχνη

Ηπέτρα, ένα φυσικό υλικό, χρησίμευσε στον άνθρωπο από τις πανάρχαιες εποχές για την περιχαράκωση του χώρου του με ξερολιθιές ή χτιστούς τοίχους, για την κατασκευή οχυρωματικών έργων, της κατοικίας του, των εργαλείων του, των ναών και ακόμα έργων τέχνης είτε είναι μάρμαρο είτε κοινή πέτρα. Σκληρό υλικό, που όμως το δάμασε, όπως το δαμάζει το νερό σε ποτάμια και θάλασσες,

«Δεν υποψιαστήκαμε ποτέ πόσο υπονομευμένη από θεότητα είναι

Η γη.
 Που κι η πέτρα ποθεί ναού νέου να 'ναι το αγκωνάρι...»
 (Οδυσσεάς Ελύτης, ΤΑ ΕΛΕΓΓΙΑ ΤΗΣ ΟΞΩΠΙΕΤΡΑΣ)

Ανεβήκαμε πάνω στο λόφο να δούμε τον τόπο μας φτωχικά, μετρημένα χωράφια, πέτρες, λιόδεντρα.

.....
 Πώς έγινε και μ' ένα πέτρινο χέρι συγκυρίασε το σπίτι μας και τη ζωή μας...
 (Γιάννης Ρίτσος, Ο τόπος μας)

Η πέτρα, για τον Σεφέρη, είναι χαρακτηριστικό της ελληνικής γης: οι τεράστιοι, κυκλώπειοι, ασήκωτοι ογκόλιθοι: τα ερειπωμένα, πέτρινα σπίτια, που κάποτε, κατοικούσαν κεφάλια και σώματα, ακρωτηριασμένων πολλές φορές αγαλμάτων, που ανακαλύπτονται παντού στην ελληνική γη. Βουλιάζει όποιος σηκώνει τις μεγάλες πέτρες: τούτες τις πέτρες τις εσήκωσα όσο βάσταξα τούτες τις πέτρες τις αγάπησα όσο βάσταξα τούτες τις πέτρες, τη μοίρα μου.

.....
 Φωνές από την πέτρα από τον ύπνο βαθύτερες εδώ που ο κόσμος σκοτεινιάζει, μνήμη του μόχθου ριζωμένη στο ρυθμό...
 (Γιώργος Σεφέρης, "Νότες" για ένα ποίημα, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ, Β')

Η αρχιτεκτονική στα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου, στη Μάνη στη νότια Πελοπόννησο, αλλά και σε πολλά ακόμα ελληνικά μέρη, είναι απόλυτα δεμένη με την πέτρα, την οποία σμίλεψαν στο παρελθόν πετροχτιστάδες και μάστορες πελεκάνοι, όπως ονόμαζαν τους τεχνίτες που πελεκούσαν, λάξευαν την πέτρα, ώστε να πάρει το επιθυμητό σχήμα.

Προσωποποιώντας τις πέτρες ο συμπολίτης μας Τεύκρος Σακελλαρόπουλος, πολιτικός μηχανικός, αλλά και σκηνοθέτης κινηματογραφιστής, σε ένα ευφυέστατο κείμενό του δίνει «φωνή» σε μία ποταμίσια πέτρα, που λέει (αποσπάσματα του κειμένου):

«...Μάθαμε στην πετρο-κοινωνία μας πως οι άνθρωποι, έτσι αδύναμοι που είναι, μας χρειάζονται, για να τους προστατεύουμε. Χτίζουν τοίχους από εμάς και ζουν μέσα τους χωρίς κίνδυνο από τα καιρικά φαινόμενα ή τα άλλα όντα της φύσης. Με μεγάλη χαρά περίμενα την άφιξή τους. Ήμουν σίγουρη πως θα ήμουν από τις πρώτες πέτρες που θα επέλεγαν! Αλλά οι άνθρωποι πέρασαν από δίπλα μου και δεν μου έδωσαν σημασία. Πήγαν κατ' ευθείαν στις κακοσχηματισμένες σπαστές πέτρες των γύρω βράχων. Μα, αυτές ήθελαν;

...Εκείνες, επειδή ήταν καταταλαιπωρημένες και γεμάτες γωνίες από τις κακουχίες και τα χτυπήματα, ήταν, λέει, πιο κατάλληλες για να χτίζουν σπίτια. Ταίριαζαν η μία με την άλλη και ήταν ακλόνητες. Ενώ εμείς ήμασταν άχρηστες, αφού γλιστρούσαμε μεταξύ μας.

Οι άνθρωποι ήρθαν, πήραν τις άσχημες πέτρες και σύντομα μάθαμε πως ένα μεγάλο κτήριο κτίστηκε από αυτές για τους ανθρώπους... Τότε ξαφνικά άρχισε να με ενοχλεί το προηγούμενος δροσερό νεράκι που με λείανε. Με ευχαριστούσε μέχρι τότε και με δρόσιζε, αλλά δεν ήμουν ικανή να κάνω τίποτα. Μόνο για εμένα ήταν αυτή

η χάρη...

Κάποτε έφεραν μερικές πέτρες από τις κακές, οι οποίες είχαν χαλάσει, όπως λέγανε, από έναν σεισμό. Παρ' όλη την αντοχή τους δεν τα κατάφεραν να συγκρατήσουν την ορμή του σεισμού και οι άνθρωποι (κακώς) τις θεώρησαν υπεύθυνες. Ήταν σίγουρα μια αδικία, διότι οι άνθρωποι τις έχτισαν, οι πέτρες όμως την πλήρωσαν. Δίπλα μου έπεσε μία χαροκαμένη. Αν και ένιωθα κάπως αμήχανα, μετά από μερικές δεκαετίες τόλμησα να την ρωτήσω. Γιατί δεν με επέλεξαν εμένα;

Και η πολύτιμη πέτρα τότε μου αποκρίθηκε:

—Καμία πέτρα δεν είναι άχρηστη, όταν καταλάβει το σκοπό, τον οποίον υπηρετεί. Το ίδιο κι εσύ. Εσένα η τύχη σου σε έφερε στο ποτάμι να δροσιζέσαι. Εσύ επέλεξες να μην θέλεις να δώσεις κάτι στους άλλους και να σκέφτεσαι μόνο τον εαυτό σου και την καλοπέρασή σου. Νόμιζες πως όλες εμείς οι τσακισμένες πέτρες δεν έχουμε καμία αξία και δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Ακόμα χειρότερα πίστεψες πως το να είσαι ολώβητη από τις κακουχίες είναι το σημαντικότερο πράγμα στην πετρο-ζωή μας. Αλλά έσφαλές.

—Κι όμως τι μπορώ να κάνω γι' αυτό; Είμαι τόσο λάθος γι' αυτό, ώστε να πρέπει να τιμωρηθώ σε όλη την αιώνια πετρο-ζωή μου;

—Δίδαξε τις άλλες πέτρες πως, επειδή είσαι στρογγυλή, μπορείς πολύ πιο εύκολα να κυλήσεις. Γιατί εμείς στα χτίσματα, μείνουμε σε μία αιώνια ακινησία. Ήρθε ο σεισμός και ανατάραξε τα νερά. Εσύ μπορείς όμως να κινηθείς. Η στρογγυλάδα σου είναι μειονέκτημα για το χτίσιμο, αλλά πλεονέκτημα για την ευελιξία. Αλλά το θέλησες αυτό ποτέ;

Και τότε κατάλαβα πως καμία πέτρα δεν είναι ούτε άχρηστη ούτε καλότυχη ούτε κακορίζικη.

Είναι μόνο χωρίς σκοπό...

Και τότε έγινα κι εγώ ευτυχομένη!...

Η πέτρα στη ζωγραφική ενός σύγχρονου Έλληνα καλλιτέχνη.

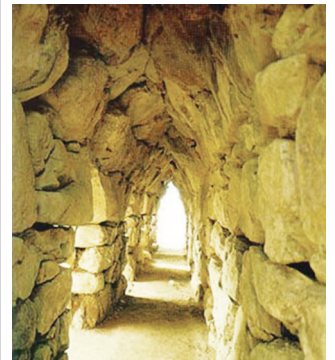
Εντυπωσιακά είναι τα έργα «Πέτρες» στη ζωγραφική του Σωτήρη Σόρογκα, των οποίων η μεγάλη συχνότητα και η πολυμορφία των συνδυασμών που παρουσιάζουν τις καθιστούν ένα από τα κυρίαρχα μοτίβα στο έργο του ζωγράφου. Γράφει η Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα: «Ο Σ. Σόρογκας από την αρχή της δημιουργίας του εστιάζει την προσοχή του σε ελάχιστα μοτίβα, που επανέρχονται με παραλλαγές σε σειρές από έργα: πέτρες, μάρμαρα, ξερολιθιές, παλιά αποσαθρωμένα ξύλα, παλιά σκουριασμένα σιδερικά... ο καλλιτέχνης διατηρεί σ' αυτές τις αβρές μονοχρωμίες την οπτική ποιότητα της ύλης, τα ίχνη της αλλοτινής χρήσης των πραγμάτων. Κι αυτό το οφείλει στην επιδεξία και ευαισθητή ερμηνεία του φωτός».

«Έχω μια εμμονή σε ό,τι θνήσκει» λέει ο Σωτήρης Σόρογκας. «Αυτό τον κόσμο τον θνήσκοντα ζωγραφίζω και αναρωτιόμουν πάντα "γιατί έχω τέτοιες ροπές;" ... Αλλά όσο περνάει ο καιρός τόσο καταλαβαίνω ότι αυτό είναι ένα είδος υπεραγάπης για τη ζωή, που με κάνει να τρέμω στη σκέψη της αναχώρησης. Και για αυτό τον λόγο ίσως η Κική Δημουλά έχει γράψει για τα έργα μου, ότι "χαιδεύω τη φθορά μήπως και καταφέρω να επιβιώσει και άλλο"».

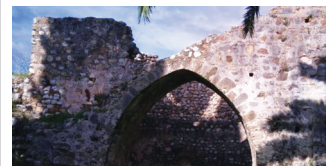
<http://www.kathimerini.gr/775649/article/proswpa/proskhnio/sorogkas-zwgrafizw-ton-kosmo-ton-dhshkonta-ago-agaph-gia-zwh>
<https://www.tovima.gr/2011/12/18/culture/swtiris-sorogkas-zileyn-aytoys-poy-pisteyoyn/>
<https://kars1918.wordpress.com/2012/01/22/sorogkas/>
<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=1019787>
<https://www.tripadvisor.com.gr/>
<https://www.facebook.com/teucris>

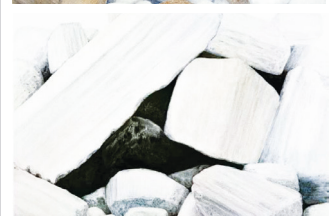
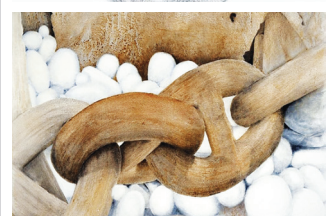
Γλυπτική, μαρμάρια πρωτοκυκλαδικά ειδώλια

Στόα στα κυκλώπεια τείχη της μυκηναϊκής Τίρυνθας

Άποψη από το φροούριο στην Πάτρα

«Πέτρες» του Σωτήρη Σόρογκα